

Válka a lidskost

Může vůbec ve válce existovat lidskost? Může se lidskost skrývat ve vojenské uniformě? Nespočet příkladů o nelidskosti z válek v minulosti i ze současných ozbrojených konfliktů dokazuje, že v demokratickém státě vůbec není lhostejné, komu se do rukou svěří k obraně zbraně a jak s nimi bude naloženo. Proto příkazem dneška je, aby v nejvlastnějším zájmu lidstva, vojáky byli lidé nejen vysoce odborně, fyzicky a psychicky zdatní, ale též skutečně mravní a plně oddaní myšlenkám humanity.

* * *

Na sklonku roku 1994 natočil Český armádní film v režii Mgr. P. Fojtíka ve spolupráci s odborem mezinárodního práva sekce zahraničních vztahů Ministerstva obrany ČR film výstižně nazvaný *Válka a lidskost*. Jeho cílem je podat vojákům v základní službě a jejich velitelům informace o existenci a smyslu mezinárodního humanitárního práva, o opodstatněnosti jeho vzniku a současných důvodech jeho trvání včetně vysvětlení nejzákladnějších pravidel chování vojáka v boji.

Odborným poradcem tohoto filmu byl ředitel odboru mezinárodního práva správy zahraničních vztahů Ministerstva obrany ČR pplk. JUDr. Pavel Liška. Náplní této sekce je kromě řady dalších jiných povinností soustavně usilovat o šíření mezinárodního humanitárního práva v naší armádě. Z rozhovoru s pplk. JUDr. P. Liškou jsme se dozvěděli o ohlasu tohoto snímku v zahraničí a přípravě projektu k natočení pěti filmů, které mají být realizovány v roce 1995. Námětem jednotlivých filmů jsou specifické otázky mezinárodního humanitárního práva.

První snímek tohoto souboru seznamuje diváky nápaditým způsobem se základními prameny mezinárodního humanitárního práva od první ženevské konference v roce 1863 až do dneška. Ke ztvárnění této části snímku byly vybrány zajímavé záběry z archívů Českého armádního filmu, České televize z válek a ozbrojených konfliktů, které se odehrály v průběhu tohoto století. Některé historické snímky poskytl Mezinárodní výbor Červeného kříže se sídlem v Ženevě a Institut H. Dunanta.

Podstatná část tohoto filmu je věnovaná základním pravidlům chování vojáka v boji. Natáčení hraných scén se zúčastnili příslušníci výcvikové základny mírových sil OSN v Českém Krumlově a brigády rychlého nasazení. Exteriérové scény byly natočeny na letišti Bechyně za odborné spolupráce plk. Ing. Miroslava Mana ze štábu pozemního vojska.

Nejlépším důkazem dobré spolupráce všech, kteří přispěli k zpracování tohoto snímku, bylo, že od vypracování scénáře až po zhotovení první kopie filmu, včetně anglické verze, uplynulo pouze šest týdnů.

Mezi prvními diváky byli také účastníci Mezinárodní konference o aplikaci mezinárodního humanitárního práva v ozbrojených silách, která se konala ve dnech 5. až 7. prosince 1994 v Garmisch-Partenkirchenu ve Spolkové republice Německo. Členem delegace Armády České republiky byl pplk. JUDr. P. Liška, který na konferenci uvedl také dele-

gátům nový český výukový film a seznámil je s projektem k natáčení dalších pěti filmů jejichž námětem bude např. řízení válečných operací, odpovědnost velitelů podle válečného práva, další z řady filmů bude věnován problematice zdravotnické služby, působení duchovního personálu, ochrany osob za ozbrojeného konfliktu, zakázaným prostředkům vedení války atd. Z rozhovoru s pplk. JUDr. P. Liškou po jeho návratu z konference jsme se dozvěděli, že film byl přijat příznivě vzhledem k jeho vysoké profesionální úrovni. Zájem vzbudila také nabídka české delegace na spolupráci při natáčení následujících filmů v roce 1995.

O film projeví zájem příslušníci ozbrojených sil USA, Kanady, Švýcarska a dalších států. Např. v rámci reciproční výměny mezi ministerstvem obrany Švýcarska získáme v nejbližším období počítačový program v šesti světových jazycích s námětem vedení bojových operací podle norem válečného práva. Při natáčení nových filmů se počítá s účastí Mezinárodního výboru Červeného kříže v Ženevě a zástupců příslušníků ozbrojených sil členských států NATO. Nový snímek Českého armádního filmu se stane i součástí výukového programu Institutu mezinárodního humanitárního práva v San Remu, kde se pravidelně školí důstojníci armád z celého světa v oblasti mezinárodního humanitárního práva.

Pro rozvoj mezinárodních aktivit při výměně zkušeností z oblasti mezinárodního humanitárního práva je v uplynulém roce příznačné navázání četných kontaktů, které mohou přispět k účinné spolupráci zejména při šíření mezinárodního humanitárního práva mezi příslušníky ozbrojených sil armád světa.

Vždyť vztah k humanitárním normám světa a respektováním základních pravidel chování v boji je bez nadsázky ukazatelem kulturní úrovně každého příslušníka ozbrojených sil.

Věra Kosinová, prom. fil.